

Француски филозоф, писац и новинар Бернард Анри Леви, један од најутјецајњих и најангажиранијих интелектуалаца данашњице, у ексклузивном интервјуу за Н1 говори је о свом односу према Босни и Херцеговини, дешавањима из '90-тих, али и будућности Европе и Босне и Херцеговине.

„Европа је издала саму себе у Сарајеву и Европљани имају велики дуг према Босни и Херцеговини“, рекао је Леви, преноси агенција Патриа.

Са својом представом “Looking for Europe” Леву је кренуо из Милана почетком марта, а турнеју завршава у Паризу или због дешавања око Брехита, у Британији. У Сарајеву, за које Леви каже да носи наслеђе европске цивилизације и мултиетничности, представа ће бити играна 13. априла у Народном позоришту.

Манифесто којег је Леви написао почетком јануара ове године а којег је потписало још 29 писаца међу којима су Орхан Памук, Милан Кундера, Салман Рушди, Абдулах Сидран, упозорава да се Европа налази у опасности и да је сада потребно борити се за идеју Европе прије но што нестане у валовима популизма, један је од алата Левуеве ‘борбе’ за опстанак Европе једнакости и демократије.

Ви својом представом шаљете јасну поруку да Европа не смије издати саму себе у 21. вијеку као што је то учинила у Сарајеву на почетку и на крају 20. вијека. Судећи према реакцијама публике вечерас у Прагу, као и реакцијама публике у другим градовима, чини се да обични људи разумију ту поруку. Али хоће ли вас разумијети они који одлучују, питао је уредик емисије Пресинг Амир Зукић

“Они који су донијели лоше одлуке, већина их није данас с нама, умрли су. Код ових који данас одлучују, мислим да постоји почетак разумијевања велике грешке коју смо починили и против себе, а не само против Босне и Херцеговине, кад смо одлучили напустити је, издати, не бранити Сарајево. Чини ми се да ова порука коју желим пренијети кроз своје наступе почиње налазити пут до јавности, али и до владајућих кругова у Европи. Рађа се осјећање кривње, барем осјећај жаљења, идеје, да према Босни нисмо исправно поступили у то доба”.

Пуно пута сте наглашавали да мултиетничка, мултикултурална, мултирелигијска Босна и Херцеговина може постати нова нада, нова свјежа крв за Европу. Како?

“Онако како сам рекао у представи, рекао сам буквално, у оном дијелу у којем поручујем да, не само да БиХ треба бити у Европи него да једна од најважнијих, главних европских институција треба бити премјештена из Брисела и смјештена у Сарајево. Ја вјерујем у то. Један од мојих ликова вјерује у то. Наравно, ту постоји и доза претјеривања, али ја тако мислим. То мислим зато што, грубо говорећи, сама Европа све мање вјерује у своје властите вриједности и често се управо на маргинама Европе налазе људи који и даље вјерују у Грал. У Босни, у Украјини такођер, рекао бих исто за Украјинце, они су више Европљани него људи у Прагу или Паризу. Јер тамо постоји сан о Европи који није испуњен, и који је тако интензиван, а исти је случај и са Сарајевом.”

Ви сте велики критичар руског лидера Владимира Путина. Споменули сте га већ. А и раније сте га оптуживали да је од Русије направио крипто-фашистичку државу и да је развио радикални руски национализам. Али на Балкану Путин даје велику подршку Србији, као и дијелу Босне и Херцеговине који се зове Република Српска.

“Додик је један од тих популиста, могу и њега споменути, и он је једна од Путинових марионета. Ја подсјећам на један роман Милана Кундере у којем се појављује луди доктор који убризгава своју сперму женама, ради се о гинекологу, и након девет мјесеци имате пуно беба које личе на тог доктора. То је управо оно што Путин ради. У Србији убризга и испадне Додик. У Мађарској ињектира мало своје интелектуалне сперме и имате Орбана. У Француској то је Марине Ле Пен. И тако даље. То су све мале бебе Путини, ови популисти су Путинови клонови. Они чине једну врсту интернационале. Интернационале клонова, блиједих имитатора Путина. Али Путин је јак, истински јак. Ја га не волим, он је за мене отјелотворење најгорег, али барем је јак. А ови други, они нису јаки. Додик је једно ништа, искрено”, истакао је.

Додик је тренутно предсједавајући Предсједништва БиХ и увијек говори о Босни и Херцеговини као о измишљеној држави, као о држави која се мора срушити. Како увјерити људе у Босни и Херцеговини, који се уз све недаће с којим се суочавају, јако плаше могућности нових сукоба у својој земљи, да ће Босна побиједити, да ће опстати?

“Ја генерално сматрам да је дух јачи од силе и да је интелигенција јача од глупости. Вјерујем да у Босни постоји довољно интелигенције и духа да се побиједи сваки кретенизам. Вјерујем у то. Дух Босне можда пролази кроз период успаваности, али ће на крају побиједити”.

Да ли се ви особно бојите могућности избијања новог рата у Босни и у остатку Балкана?

“Не знам. Надам се да неће бити рата, наравно, и мислим да неће. Мислим да су лекције из прошлости још превише живе и свјеже за људе у том подручју, да би преузели тај ризик. Не вјерујем у могућност новог рата”.

Нико то не жели то рећи директно, али да ли је прави проблем за Европу то што муслимани чине већину у Босни и Херцеговини? Да ли је Европа спремна прихватити такву земљу у своју породицу и да ли су сва оправдана заправо само лоши изговори. Шта ви мислите?

“Можда и јесте, али ако је тако, онда је то велика грешка и велики неспоразум. Европа живи и заувјек ће живјети са муслиманима. То је чињеница. Босна и Херцеговина је интересантна јер у њој живи један демократски ислам, просвијетљени ислам, ислам који поштује људска права, секуларизам. То је ислам Босне и Херцеговине који ја познајем из 90-тих. Велика грешка Европе је била што није схватила и примила ово подручје свијета и духа у своје окриље. То би промијенило пуно тога. Она би радикалне европске муслимане учинила мањином. Показала би свим муслиманима у Европи шта значи

демократски ислам и како је он могућ на босанском примјеру. Показала би да Европа јесте против радикализма, али да није против ислама. Да јесте против фашизма, али да није против Кур'ана. Да јесте против терориста, али да није против једне вјере. То је велика пропуштена прилика за Европу и Европа изгледа наставља с тим”.

(Бхраја)